

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi, HE 6/2025 vp

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt Pääesikunnalta kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. Pääesikunta on osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun puolustusministeriön asettamassa työryhmässä. Hallituksen esitys on Natoon liittyvä puolustusministeriön hallinnonalan hallituksen esityksistä ensimmäinen, joka sisältää Puolustusvoimien toiminnan kannalta tärkeät perusteet Suomen Nato-jäsenyyden johdosta. Hallituksen esityksen sisällön osalta Pääesikunnan näkökohdat on otettu valmistelussa hyvin huomioon. Vaikka hallituksen esitys on laaja, Natoon liittymisen johdosta tunnistetuista säädösmuutostarpeista kattaa se vain osan jo aiemmissa vaiheissa tunnistetuista tarpeista. Pääesikunta jatkaa osallistumista työryhmän työskentelyyn ja seuraavien hallitusten esitysten valmisteluun.

Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen tehtävä

Suomen Nato-jäsenyyden tuomien velvoitteiden vuoksi Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen kirjaaminen uudeksi Puolustusvoimien tehtäväksi on Puolustusvoimien näkökulmasta tärkeää. Kirjaus konkretisoi Suomen Nato-jäsenyyden merkitystä Puolustusvoimille. Tehtävä sisältää Suomen ja muiden Naton jäsenvaltioiden puolustamisen aseellisia hyökkäyksiä vastaan niiden asevoimien kanssa sekä Suomen ja Naton yhteisen puolustuksen ja puolustuskyvyn ylläpitämisen ja kehittämisen. Tehtävän sisältöä on pyritty kuvaamaan kattavasti esityksen perusteissa. Naton yhteisen puolustuksen tehtävää koskeva toimivaltaa ei hallituksen esityksessä esitetä kuitenkaan säädettäväksi Puolustusvoimille erikseen, vaan sen on hallituksen esityksen perusteluiden mukaan tarkoitus toteutua Puolustusvoimille lain 2 luvun toimivaltuuksien kautta.

Uuden tehtävän kirjauksen myötä Naton toimintaan osallistumista koskevan päätöksenteon tulisi olla laajalti mahdollista toimialakohtaisen lainsäädännön eli puolustusvoimista annetun lain puitteissa. Tapauskohtaisesti sovellettavaksi voisi myös tulla laki kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksestä.

teosta (418/2017) tai laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta (211/2006). Hallituksen esitys ei sisällä muutosta päätöksentekoon, huolimatta siitä, että esityksessä esitetään lisättäväksi selkeyden vuoksi nimenomaisenmaininta Natosta puolustusvoimista annetun lain kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä, yhteistoimintaa ja muuta kansainvälistä toimintaa koskeviin säännöksiin (4a § ja 12 §) Pääesikunta on valmistelussa pitänyt tärkeänä, että päätöksenteon kokonaisuutta tarkastellaan nyt hallituksen esityksessä esitettyä laajemmin mahdollisimman pian.

Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus

Puolustusvoimista annetun lain 14 §:än esitetään muutosta, jolla mahdollistettaisiin kiinteistöjen tilapäinen käyttäminen myös puolustusyhteistyön tai Naton yhteisen puolustuksen toimeenpanemiseksi. Esitys Puolustusvoimien näkökulmasta perusteltu ja kannatettava sekä vastaa Nato-jäsenyyden myötä muuttunutta toimintaympäristöä. Vaikka perustetta esitetään laajennettavaksi, perustuisi tarve jatkossakin aina välttämättömyyteen ja tilapäisyyteen. Säännöksen 2 momentin rajauksiin uudella perusteella ei myöskään olisi vaikutusta vaan Puolustusvoimilla ei olisi jatkossakaan oikeutta käyttää asuinrakennuksia, pihajä puutarha-alueita, viljelysmaita tai koekenttiä. Valmistelussa on pidetty tärkeänä sitä, että 14 §:n mekanismi toimii jatkossa myös kaikissa tarvittavissa kansainvälisissä tilanteissa ja tarvittavilla kiinteistöillä huomioon ottaen kuitenkin aina oikeudelliset vaatimukset välttämättömyydestä ja tilapäisyydestä, tarpeettomasta haitasta sekä sopimuksen ensisijaisuudesta.

Puolustusvoimien turvaamistehtävät

Puolustusvoimien turvaamistehtäviä koskevaa 18 a §:ää esitetään muutettavaksi niin, että Puolustusvoimille tulisi oikeus suojata yleisellä paikalla myös Puolustusvoimien vieraana olevien vieraan valtion tai kansainvälistä järjestöä edustavia, erityistä suojelua tarvitsevia asiantuntijoita sekä ulkomaisen joukon tai Naton erityistä omaisuutta. Puolustusvoimien näkökulmasta tämä muutos on tarpeellinen ja kannatettava.

Ulkomaisen joukon koskemattomuuden suojaaminen yleisellä paikalla esitetään lisäksi sisällytettäväksi 18 a §:n turvaamistehtäviin. Ulkomaisen joukon osalta turvaamistehtävää voisi suorittaa erityiskoulutuksen saanut Puolustusvoimien virkamies eli turvamies. Turvamiesten määrä Puolustusvoimissa on hyvin rajallinen. Poliisilla on kuitenkin ensisijainen toimivalta yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä. Muihin viranomaisiin kohdistuvia vaikutuksia koskevassa kohdassa (4.2.2) arvioidaan, että *esitetyn muutoksen voidaan arvioida vähentävän poliisin tarvetta käyttää resursseja turvaamistoimintaan*. Arvio perustuu ulkomaisen joukon osalta kuitenkin valmistelun aikana luonnosteltuun toimivaltaan (18 e §), jossa ulkomaisen joukon koskemattomuuden turvaamisesta olisi vastannut Puolustusvoimien vartio- tai päivystystehtävään määrätty virkamies, mikä olisi Puolustusvoimien näkökulmasta ollut perusteltu vaihtoehto ottaen huomioon ajatellut tilanteet ja käytettävissä oleva henkilöstö. Puolustusministeriö on luopunut kyseisen säännöksen valmistelusta jatkovalmistelussa ja toteuttamisvaih-

toehdoksi ehdotetaan ulkomaisen joukon koskemattomuuden suojaamista turvamiehen tehtäväksi.

Ulkomaisen joukon määritelmän osalta kiinnitetään lisäksi huomiota siihen, että joukon määritelmä on sidottu 2 momentin perusteluissa Nato SOFAn (SopS 23 ja 24/2024) joukon määritelmään (I artikla 1 kohdan a alakohta), jolloin suojattavaan joukkoon eivät kuuluisi joukon mukana kulkevat asevoimien siviilihenkilöstöön kuuluvat (I artikla 1 kohta b alakohta). Tämä voisi käytännön tehtävän kannalta muodostua haasteeksi ja edellyttäisi poliisin suorittamaa tehtävää, ellei kyseinen siviilihenkilöstö olisi esitetyn 18 a §:n 1 momentin tarkoittamia asiantuntijoita.

Lopuksi

Muilta osin hallituksen esitys kattaa perustellut ja tarpeelliset muutokset lainsäädäntöön, jotka ensimmäisessä vaiheessa on tunnistettu tarpeelliseksi Nato-jäsenyyden johdosta. Hallituksen esityksessä mainitusti lainsäädännön tarkastelua ja muutoksia tulee jatkaa niin, että kaikki Nato-jäsenyyden aiheuttamat muutostarpeet tulevat kattavasti huomioiduksi myös muussa lainsäädännössä kuten tietosuojalainsäädännössä, asevelvollisuuslaissa, päätöksentekoa koskevissa ja muissa tunnistetuissa kokonaisuuksissa.

Aki Heikkinen
Pääesikunnan valmiuspäällikkö
Prikaatikenraali